

MUNICIPIUL BACĂU – REPERE ARHITECTURALE

Oraș de la a cărui atestare documentară se împlinesc 597 de ani, Bacăul a apărut și s-a dezvoltat pe un teritoriu ce a întrunit condiții favorabile, fiecare perioadă lăsându-și, în mod pozitiv, amprenta asupra fizionomiei sale.

Deși a fost locuit continuu, importanța sa devine evidentă în secolul al XV-lea când, Alexandrel, fiul lui Ștefan cel Mare, se stabilește aici, din inițiativa sa construindu-se actualul complex medieval ce includea Curtea domnească, turnul-locuință și, nu în ultimul rând, biserica Precista, în prezent cea mai veche construcție intactă din municipiu. Remarcăm, din punct de vedere arhitectural, același stil moldovenesc, în care eleganța se îmbină armonios cu simplitatea, elementele geometrizate și cromatica picturilor realizate în stil neobizantin, dând unicitate acestui edificiu, unul din primele nuclee de concentrare ale urbei.

Cel de-al doilea era localizat în vecinătatea actualului Colegiu “Gh. Vrânceanu”, unde se afla o biserică catolică, episcopie înființată de papa Bonifaciu al IX-lea în 1391/1392. Datorită revărsărilor Bistriței clădirea s-a prăbușit în sec. al XVII-lea. În prezent, în aproximativ același areal, se află în construcție noua catedrală “Înălțarea Domnului”, clădire impozantă, care atrage ochiul privitorului nu doar prin dimensiunile impresionante dar și prin îmbinarea elementelor arhitecturale vechi cu cele noi. O dată cu terminarea lucrărilor, arealul situat la intersecția Bd. Unirii cu Bd. N. Bălcescu și străzile Oituz și G. Bacovia ar putea deveni un mic centru religios al orașului, acordarea acestui statut fiind susținută și de existența actualei catedrale “Sf. Neculai” dar și a statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare patronul spiritual al Moldovei și deci și al băcăuanilor.

Mult mai bine reprezentate în peisajul urban sunt edificiile din ultimele două secole.

Lemnul și paianța vor fi înlocuite cu noi materiale de construcție – piatra și cărămida – utilizate mai ales la realizarea edificiilor publice și a caselor boierești.

Din această perioadă datează Biblioteca Județeană (1774), a doua ca vechime. Fostă locuință privată va îndeplini mai multe funcții: Isprăvnicie a ținutului, sediu al pompierilor, primărie și bibliotecă, începând cu 1920. Deși cu un singur nivel degajă impresia de monumentalitate datorită masivității, volumului amplu, acoperișului supraînălțat în mansardă și frontonului dinspre Bd. N. Bălcescu.

În continuare, se păstrează fizionomia semiurbană, Bacăul fiind un orașel de “barăci cu locuri sterpe și presărate cu câte o casă mai bunicică pentru acele timpuri. Pe Ulița Mare – actuală M. Viteazul – artera centrală, casele erau mici, în pământ, cu podețe în față și cu mușchi verde pe acoperământuri.” (Radu Costache, 1850, citat de Șandru I. și Toma V. C-tin, 1986). Clădirile mai somptuoase erau din paianță, izolate cu cărămidă, pe fundații de piatră și acoperiș de șindrilă.

La sfârșitul secolului al XIX-lea în vecinătatea Bibliotecii se va înălța o nouă construcție, Palatul Administrativ, realizat în stil eclectic de factură barocă, după proiectul lui Filip Xenopol. Monumentalitatea și eleganța detaliilor, somptuozitatea și unitatea elementelor decorative exterioare completează interiorul cu holluri largi, spații ample și scări monumentale, cu decorații sculptate în marmură.

Astfel se marca începutul unei perioade prospere în istoria orașului, care se va extinde treptat atât pe direcție N-S, dar și de la E la V. crește numărul clădirilor din ciment, cărămidă arsă, cu armături metalice, învelitori de șindrilă, tablă sau țiglă. Construcțiile din cărămidă reprezentau 58 % din total, ocupând 98% din suprafața vetrei. Zona de lemn și paiantă coincidea cu periferiile Bacăului, aici păstrându-se caracterul rururban al cartierelor mărginașe. Între cele două zone existau zone mixte.

Rigori arhitecturale aparte caracterizează și modul de construcție al clădirilor industriale din lungul Bistriței, realizate după model extern.

Clădirile comerciale aveau un singur nivel, erau stil vagon cu o singură fațadă la stradă. La parter erau spații comerciale iar la etaj, camere de locuit. Acestea erau de regulă locuințe ale comercianților evrei, fiind amplasate în zona comercială a Bacăului (ex. Strada Mare/Mihai Viteazul), alături de instituții administrative, financiare, judecătorești. În jurul acestui mic nucleu cu funcții terțiare (de servicii), erau dispuse sub forma unor fâșii concentrice zonele rezidențiale de lux, cele ale populației de rând și la marginea orașului unitățile industriale, de transporturi etc.

Locuințele boierești ocupau loturi mari, între gară și centru. Predomina stilul moldovenesc urban, cu construcții pe fundații de piatră, acoperite cu țiglă sau piatră, cu unul sau două nivele (P + et). Și în prezent mai păstrează somptuozitatea și farmecul unor vremi trecute. După o perioadă de regres, în care aceste spații s-au deteriorat, locul vechilor proprietari fiind luat de etnici romi, fără preocupări estetice deosebite, ele au reintrat în proprietatea vechilor sau a altor proprietari care le-au restaurat, de multe ori apelându-se la o arhitectură modernă în detrimentul celei originale (ex. Locuințele de pe str. G. Bacovia, N. Titulescu, Oituz, Ioniță Sandu Sturza). Dar stilul neoromânesc continuă să se mențină în arhitectura altor edificii datând de la începutul sec. XX: Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații, Teatrul "G. Bacovia" sediul Asociației "I. Antonescu".

De asemenea bisericile ortodoxe și mai noi și mai vechi conservă elemente neoromânești: coloane decorate cu motive de inspirație folclorică (motive geometrice, zoomorfe); deși moderne, ca manieră de realizare amintesc de cele est-europene (influențe slavone) (turlele, compartimentarea interiorului, realizarea picturii în manieră bizantină).

Cele catolice se remarcă prin stilul gotic, cu arcade înalte, cu spații ample, creând impresia de monumetalitate, de masivitate. Deși se menține în linii mari maniera de realizare, actuala catedrală impresionează prin dimensiuni, contrastând cu clădirile vechi din jur.

De fapt, acestea sunt ultime rămășițe ale centrului vechi peste care timpul și-a pus amprenta. Deoarece, după sistematizarea din 1950, întregul perimetru din jurul pieței centrale a fost demolat, fiind construit un oraș nou cu blocuri turn (P+9, P+10), cvartale de bloc (P+3), instituții de învățământ, culturale administrative. Noile rigori arhitecturale vizau nu atât necesități de ordin estetic, ci funcțional. Erau locuințe mici, cu 2-3 camere, care aveau de îndeplinit destinația de "dormitoare". Construcțiile erau executate pe schelet din beton armat cu fundații de beton, cu acoperiș și terasă, doar placajele din elemente de ceramică și travertin din exterior având cu rol decorativ. Unele sunt clădiri monofuncționale – hotelul "Decebal", Casa de Cultură "V. Alecsandri", primăria, iar altele, bifuncționale (comerț la parter, locuințe, la etaj).

Trama stardală s-a modificat, prin închideri și deschideri de străzi, redimensionări, în prezent toate traseele fiind orientate spre centru.

O nouă schiță de sistematizare a vizat zonele marginale, iar cea din 1975, construirea centrului civic și terminarea modernizărilor. Ulterior s-a urmărit compactizarea orașului prin amplasarea de spații verzi, parcări, locuri de joacă pentru copii, mărirea fondului de locuințe, modernizarea rețelei stardale, extinderea orașului, mai ales pe verticală, proces care continuă și în prezent. Profilul arhitectural a fost completat cu noi construcții, repere ale evoluției urbanistice: bănci, centre de afaceri, locuințe individuale. Siluetele zvelte din oțel și sticlă, cu linii frânte și cu o cromatică "violentă" dau o notă aparte cenușului bacovian.

Se observă un puternic contrast între centru, în care au fost concentrate toate instituțiile administrative, culturale, comerciale, de divertisment și spre care au fost orientate toate fluxurile de investiții, și periferii.

Într-un secol XXI, aflat sub semnul schimbării, Bacăul pare hotărât să-și înfrunte destinul. Noul și vechiul își dau mâna, într-un oraș ce se dorește a fi european, dar care se redefinește continuu, aflându-se în căutarea propriei identități.

Bibliografie:

1. Artimon Al., Mitrea I., (1996), *Bacău. Reședință domnească*, Ministerul Culturii – Direcția Muzeelor și Colecțiilor, Bacău;
2. Aur Nicu I., Murariu I., (1992), *Bacău – ghid de oraș*, Casa Editorială pentru Turism și Cultură "Abeona" S. A., București;
3. Grigorovici Gr., (1934), *Bacăul din trecut și de azi*, Tipografia Primăriei Municipiului Bacău;
4. Ianoș I., (2004), *Curs – Continuități și discontinuități în sistemele de așezări umane*, manuscris, Facultatea de Geografie, București;
5. Șandru I., Toma C-tin V., (1986), *Bacău. Studiu de geografie urbană*, Bacău;

Autor: Prof. ANTOHI Adriana,